

— "therefore we endeavour to secure support among the freedom loving nations of the world and we intend following these discussions to place before the U.N. at the next session the Resolution in the strongest terms condemning the U.S.S.R. for its colonial policy" —
Prime Minister of Canada: J. Diefenbaker at Press Conference in Royal York Hotel, on May 22, 1962.

DJILAS ZOPET V ZAPORU

Bivši jugoslovanski podpredsednik in najožji Titov sodelavec, Milovan Djilas je bil 14. maja pred tričlanskim beograjskim sodiščem obsojen na 8 let in 8 mesecev zapor. Titove oblasti so obtožile Djilasa, da je v novi knjigi, SRECANJA S STALINOM, ki je že med tem izšla v New Yorku, izdal državne tajnosti, do katerih je imel dostop, dokler ni bil odstavljen od podpredsedniškega mesta. Proces proti Djilasi je bil kaj kratak: trajal je le nekaj ur. Takoj v začetku razprave je Djilas ostro protestiral proti tajnemu sodnemu procesu. Dejal je, da ni nobenega pravnega ali človeškega razloga, da bi bila javnost izključena od procesa. "Pravico imam" je dejal, "da se branim javno, ker se bil tudi obtožen — javno. Če razprava ne bo javna, ne bom odgovarjal na nobena vprašanja in se tudi ne bom branil". Toda Titovi sodniki te Djilasove izjave niso upoštevali in so odločili, da mora občinstvo zapustiti sodno dvorano. Pač pa so častnikarjem odprli vrata v sodnico, ko je bila razprava zaključena in so prebrali sodbo. Obsodili so ga na pet let zaradi nove knjige in zraven tega pa so mu naložili še tri leta in osem mesecev iz prejšnje kazni, ki je ni odsejal. Kot so poročali zastopniki tuje tiska v Beogradu, je sodišče izjavilo, da bo zaplenilo ves honorar, ki ga bo dobil Djilas od svoje nove knjige. Prepovedali so mu tudi, da ne sme pisati v tuje liste, ali nastopati na radiju, na televiziji ali na javnih zborovanjih še pet let potem, ko bo že odsedel svojo kazen. V zvezi v Djilasovo obsodbo je zapisal NEW YORK TIMES: "Brez dvoma bo ta dogodek presunil mnoge v svetu, ki so bili prijateljsko razpoloženi do Jugoslavije. Djilas je po pravici izjavil pred sodiščem. Obsojen sem zaradi intelektualne nepočasnosti". TIMES zaključuje: "Titov režim je s svojo akcijo zamislil, da bodo Djilasove knjige brali in o njej razpravljali po vsem svetu, kajti mnogi bodo hoteli vedeti, kaj je v njej tako nevarnega, da so morali njenega pisca Djilasa tako ostro kaznovati njegovi lastni tovariši". List NEW YORK POST pa je zapisal: "Ko bo ječar zopet zaprl vrata za Djilasom, utegnejo postati jugoslovanski odnosi z nekommunističnim svetom nepopravljivo poškodovani".

DOBRODELNOST V ZDA

V 1. 1961 so prebivalci ZDA darovali za dobrodelne namene 8,7 milijard dolarjev, ali 100% več kot deset let prej (nekaj porastka je seveda izenačila inflacija). Večino denarja, 7 milijard, so darovali poedinci. Za nabranje te vsote je bilo potrebno 50 milijonov prostovoljcev (dejansko verjetno nekoliko manj, ker nekateri nabirajo za več ustanov). Korporacije so prispevale 460 milijonov, ustanove 625 milijonov in zapuščine 615 milijonov. Nad polovico — 51% — so dobile verske organizacije, 16% vzgojne ustanove, 15% dobrodelne agencije, 12% bolnišnice in zdravstvene ustanove, 4% ustanove in 2% drugim dobrodelnim ustanovam. Upoštevati je treba česar statistike ne povedo, da gre velik del denarja, ki ga dobe verske organizacije, za vzgojo in dobrodelne akcije.

Eichman obešen

V Izraelu so opolnoči med 31. majem in 1. junijem obesili Eichmana. Pred smrtjo je naročil pozdrave za ženo in otroke, izjavil ponovno, da je izvrševal samo povelje svoje zastave in vskliknil naj živi, Nemčija, Avstrija in Argentina.

BIL JE KAKOR PREROK

Pričevanje njegovega najožjega sodelavca o narodno-politični vlogi profesorja Ehrlicha. Članek je bil napisan za spominsko številko "Slovenske poti" od dvajsetletnici Ehrlichove smrti. Ciril A. Zebot, profesor politične ekonomije na Georgetown Univerzi, Washington, D.C., bivši docent narodnega gospodarstva na univerzi v Ljubljani.

Profesor Ehrlich je združeval v svoji osebnosti neprisljano, a vedno zavedno in dosledno živeto ravnovesje med svetniško asketsko individualnostjo, neutrdljivim razdajanjem samega sebe in svojih nabranih gmotnih sredstev potrebnim, ter svojim bogoslovnim poklicem, in svojo dejavnostjo za politično zavarovanje svojega naroda.

Ehrlichovo delo za politično zavarovanje Slovenije je imelo isto popolno, naravno-nadnaravno motivacijo kot vse ostalo njegovo čustvovanje, mišljenje in delovanje. Profesor Ehrlich je gledal in videl življenje kot od Boga ustvarjeno in usmerjeno celoto. Iz tega celotnega vidika je za njega bilo ne le možno, temveč neizbežno, da je tudi sam živel življensko celoto. Stvarnost slovenskega naroda, na katerega zemljo in v čigar zgodovino je Bog Ehrlicha postavil, je Ehrlichu bila osnovna naravna danost, v kateri in preko katere je on sam, kot ostali Slovenci, moral izpolniti spoznani smisel svojega življenja. Vključ svojem neprestanemu delu za ohranitev in utrditev Slovenije v političnem previranju Evrope med prvo in drugo svetovno vojno, profesor Ehrlich ni bil ne politik, ne državnik. Kakor preroki stare zaveze tako je on svaril, svetloval, navdihoval, predvideval, zagotavljal, pomagal. On ni ogrožal nobenega osebnega položaja ali ambicije. Hotel je le pomagati v težkih odločitvah v nevarnih trenutkih. Svetovno naobražen in razgledan, izsolan in neposrednih narodno-političnih izkušnjah od prve svetovne vojne naprej, je Ehrlich premišljeval, govoril z Bogom v večurnih dnevih molitvah, se premagoval in mrtvečil v vsem, kar bi ga moglo naginiti k samemu sebi. Tako so njegova spoznanja in odločitve zorele.

Ehrlich je bil član slovenske delegacije na mirovni konferenci v Parizu po prvi svetovni vojni. Napisal je zgodovino slovenskega vprašanja na pariški konferenci. Ze takrat je on bil nevsihljiva a vedno-prisotna in vseobsegajoča duša slovenskih naporov za politično zedinjenje in zavarovanje Slovenije. Po njegovih zamislih in po uspehu njegovih "nepraktičnih" pobud v kritičnih trenutkih (pobude te

vrste so se ponavljale vse do njegove smrti) je škof Jeglič prišel v Pariz in srečal Clemenceau-a. Brez takih naporov bi Slovenci izšli iz prve svetovne vojne še manj zedinjeni in zavarovani.

Po nastanku Jugoslavije je profesor Ehrlich mislil in delal za slovenske manjšine, ki so ostale zunaj. Čeprav mi podrobno manjšinskega dela po prvi svetovni vojni sedaj niso več v dobrem spominu, vem, da je profesor Ehrlich držal stalne neposredne stike s Slovenci v Italiji in na Koroskem, pomagal jim je s številnimi sredstvi za ohranitev vere in slovenstva. Sam je nosil polne kovčke slovenskih molitvenikov preko meje. Tega se živo spominjam.

Po usodnem šestem januarju 1929 (začetek Aleksandrove diktature) je profesor Ehrlich bolj in bolj zorel v prepričanju, da bodo Slovenci prej ko slej morali vzeti svojo politično usodo neposredno v lastne roke. Leto za letom je profesor Ehrlich vodil rodove slovenskih študentov na romanja k Mariji na Svete Višarje. S tiste edinstvene trojne razgledne točke v Evropi je profesor Ehrlich slikal in pomagal resnični zemljepisni politični položaj Slovenije ("Slovenija je kolodvor Srednje Evrope"), ki je od takrat bil osnova slovenske državne misli in gibanja. Vredno je zabeležiti, da so med Ehrlichovimi romanji in učenci na Svetih Višarjih bili tudi nekateri, ki so med vojno prišli v vodilni sklop OF in so še danes v Ljubljani ali Beogradu. V OF so šli proti vsemu, kar je Ehrlich učil, a slovenske državne samozavesti, v kolikor jo še imajo so se naučili od nje. Ko bo ta preživela in prevladala sedanji nasilni režim v Sloveniji, bo to šteto med sadove Ehrlichovega dela in molitve.

Ko sem se med 27. marcem in 6. aprilom 1941 za en dan pripeljal iz Beograda v Ljubljano, sem od Ehrlicha odnesel nazaj več važnih nasvetov in praktičnih pobud za zaščito in bodočnost Slovenije v perspektivi druge svetovne vojne kot jih ni zmožal kdorkoli v uradni Ljubljani ali Beogradu. Bilo je na osnovi tistega mojega kratkega razgovora s profesorjem Ehrlichom, da je, brez Ehrlichove predhodne vednosti, pokojni mi-

Trije voditelji treh glavnih kanadskih strank, konzervativcev, liberalcev in nove demokratske stranke, ki se potegujejo za glasove volilcev. Naš nasvet za 18. junij: Voli po svoji volji in prevdanku, a zagotovo: VOLI! (Slike: "Canadian Scene")

nister Fran Kulovec v zadnjem trenutku pred nemškimi vpadom telefonično poklical Ehrlicha v Beograd. Kulovec so v Beogradu ubile prve nemške bombe 6. aprila zjutraj; a Ehrlich je sledil njegovemu pozivu in je dosegel umikajočo se jugoslovansko vladno na Veliki petek, 10. aprila 1941, v Palah pri Sarajevu. Na neizmerno izgubo slovenske stvari, Kulovecova naslednika v jugoslovanski vladi nista zmožla izvesti Kulovecovega poziva, da Ehrlich spremlja slovenske ministre v jugoslovanski vladi. Pustila sta ga na sredi travnika v Nikšiću, odkoder sta s predvojnimi jugoslovansko vlado in njenimi neuradnimi spremljevalci odletela v Atene.

Vključ dejstvu, da je šest dni taval od Ljubljane do Sarajeva v prvih dneh vojne in hruško-srbskega razračunavanja, ker je uradni poziv ministra Kulovca vzel z vso resnostjo, se profesor Ehrlich niti spričo tolikšnega izigranja ni čutil osebno prizadetega ali razočaranega. Ko sta mu slovenska ministra sporočila, da ga ne moreta vzeti seboj v vladno letalo, je prof. Ehrlich mirno stopil k zunanjemu ministru Ninčiću in ga vprašal, kaj naj stori. Razorožen in prevzet po taki sili Ehrlichove osebnosti in duhaprisotnosti, mu je Ninčić brez premisleka dal blanko podpis na polo papirja s pripombo, naj prof. Ehrlich sam napiše besedilo uradnega priporočila, angleškemu ambasadorju, ki je čakal v Boki Kotorski

na angleško podmornico.

Ko so se tri vladna letala ki so ga namerno pustila za seboj sredi Crne gore, nekaj ur pred prihodom italijanskih vojaških sil, dvignila, da odlete preko meje, jih je profesor Ehrlich pokropil z blagoslovljeno vodo, ki jo je nosil seboj. Ne politik, ne državnik bi spričo takega nepričakovane udarca, kot je v njegovem pozivu in je dosegel, Ehrlich je služil Bogu, ne sebi, on je vedno čutil do bližnjega ob sebi, kdorkoli je ta bil, ne zase.

Po skorajšnji smrtni nesreči na avtomobilski poti po strmih serpentinah proti Boki, je profesor Ehrlich bolj z molitvijo kot človeško spretnostjo našel in prišel do angleškega ambasadorja, ki takrat ni bil dostopen niti svojim najožjim beograjskim znancom. Profesor Ehrlich je dobil zagotovilo, da ga vzamejo s seboj na podmornico. A podmornice od nikoder ni bilo. Angleški diplomati, so bili zajeti od italijanske vojske, mi smo pa z Ehrlichom hoteli naprej proti Dubrovniku in Splitu. Po daljšem tavanju smo se vrnili v Ljubljano 4. maja 1941, dan po oklicu "Ljubljanske province". Od takrat sem stanoval pri Ehrlichu v hiši stolnega župnišča in bil kot njegov zaupni sodelavec dnevno od njem do jutra njegove smrti 26. maja 1942.

Na vlaku od Karlovca proti Ljubljani nam je Ehrlich preprosto razložil nujno potrebo takojšnje slovenske samovlade. "Danes ni več vprašanje, kaj zamisliti za narodno-politično zavarovanje Slovenije je bolj primerna za daljšo bodočnost. Danes je slovenska vlada osnovna potreba danih razmer. Na ozemlju Jugoslavije, posebej še v Sloveniji, ni nobenega sledu javnega reda in politične oblasti izpred vojne. Jugoslavije kot oblastne stvarnosti enostavno ni več. Slovenija je v rokah Nemcev, Italijanov in Madžarov, ki jo vsi hočejo izbrisati iz zgodovine. Med Beogradom in Ljubljano je kruta stvarnost hrvaškega upora in odpada (ki mu je Ehrlich bil neposredna priča na svoji odisejdi od Ljubljane, preko Sarajeva, Nikšića, Splita in nazaj). Jugoslavija kot država, vlada, oblast je danes gola utvara. Narod ne more živeti kot narod brez nekega svojega političnega središča in občutenega zamačka oblasti, ki jo smatra kot svojo. Gorje slovenskemu narodu in ljudstvu, če mu politični predstavniki zanemarijo

ostvariti tako slovensko politično središče za ohranitev slovenske skupnosti pod uničevalno tujo okupacijo."

Ko smo prišli v Ljubljano, je profesor Ehrlich dva dni samotno razmišljal o tem prečem vprašanju. Preprosto je formuliral razloge za ostvareitev podtalne vse-slovenske oblasti. Ta predlog je osebno predložil zaostali, neizpolnjeni jugoslovanski oblasti v Sloveniji. Meša pa je z istim predlogom poslal v Zagreb, kjer so takrat živeli slovenski politični pregnanci in begunci izpod nemške okupacije. Oba sva bila odklonjena, deloma pod pretezo utvare jugoslovanske državne "kontinuitete", deloma pod pretezo "nepraktičnosti" takega načrta. "Naša vlada je v inozemstvu" se je glasila uradna odklonitev. "Podtalna slovenska vlada je neizvedljiva" ja zvenel odgovor izrpane predvojne politične miselnosti.

Ker profesor Ehrlich ni bil poklicni politik, ne poklicani državnik in ker Akademski Klub Straža in Slovenska Dijaška Zveza, ki ju je Ehrlich pred vojno duhovno oblikoval, nista bili politični organizaciji, takrat ni moglo biti govora, da bi politična funkcija podtalne slovenske oblasti bila neposredna in samostojna naloga ali možnost Ehrlicha in njegove mladine; ta je bila pripravljena stopiti v brezpogojno službo take slovenske oblasti. Tako je kratko zgodovinsko meddobje slovenske narodno-politične odločitve maja 1941 ostalo neizpolnjeno. Pozneje je bilo prepozno, ker je ta odločitev padla v roke komunistične OF. Kar je sledilo je bila gola lokalna samoobramba — posledica slovenske narodno-politične kapitulacije maja 1941. Predvojni politiki niso doumeli in zmožli podtalne slovenske vlade maja 1941, a življensko ogroženo ljudstvo slovenskih vasi po nastanku komunistične OF (po nemškem napadu na Rusijo) ni bilo pripravljeno uklopiti se njenemu nasilju in okupatorskim represalijam. Poslej se je profesor Ehrlich posvetil pomoči političnim pregnan-

cem in beguncem izpod nemške okupacije in pa sistematični dokumentaciji slovenske tragedije v informacijo zaveznikemu svetu. Prvo daljše poročilo o tem, ki ga je nesel v Ameriko pokojni pater Kazimir Zakrajšek, ob koncu maja ali začetku junija 1941 je bilo zbrano in sestavljeno od profesorja Ehrlicha; jaz sam sem ga šele po njegovem diktatu pradi manikajčo lacca John La Farge-ovi. Članek v reviji America (30. avgusta 1941, 28. februarja in 7. marca 1942). Ti članki so izšli tudi kot posebna publikacija pod naslovom Martyrdom of Slovenia, America Press, New York, 1942.

Komunisti v OF so dobro poznali Ehrlichovo predvojno versko in narodno delo in so slutili njegove posebne napore od 27. marca 1941 naprej. Zato je bil on njihova glavna tarča od početka. Namen so dosegli, ko so ga 26. maja 1942 zahrbtno ustrelili, ko je profesor Ehrlich zapuščal Akademski dom sv. Cirila po končani sveti maši, ki jo je tam daroval vsako jutro. Ehrlichov pogreb je bil podobno edinstven v največji slovenski zgodovini kot je bil živ Ehrlich edinstven med Slovenci. Tisti, ki so bili na pogrebu, ga nikoli ne bodo pozabili, drugim bo nekdo moral veličino tistega pogreba podrobno opisati.

Slovenska državna odločnost, ki jo je profesor Ehrlich po tolikih spoznanjih in preizkušnjah dokončno zasnoval maja 1941 v Ljubljani, ne bo nikoli več prenehala. Ker je vsidrana glokobo v spoznanju naravi slovenskega problema in ker jo je s svojim življenjem in smrtjo posvetil mož božje volje brez slehernih osebnih ambicij, moramo in moramo zaupati, da bo uresničena. Ko bo venci komunizem izgubil svojo časovno oblast, bo Slovenija imela svojo resnično slovensko vlado. O tem ne more biti najmanjšega dvoma. Takrat bo profesor Ehrlich med Slovenci zaživel kot svetli simbol žrtvovanih začetkov slovenske državnosti in kot svetniški zavetnik njene bodočnosti.

WE QUOTE

WHY TITO JAILED DJILAS. "THE CHARGE, THE REASON. At Djilas's secret trial on May 14 the official reason given for his conviction was that his book disclosed official secrets. "Publication of the book now discloses the real reason: Tito, although quarreling with Moscow, is still a Communist. And no Communist leader can afford to ignore such an indictment of Communism as written by Milovan Djilas". U.S. News & World Report, May 28, 1962, page 59.

DR. L. EHRLICH MED FANTI V SLOVENSkih PLANINAM

These Days

Ungrateful Tito

By George E. Sokolsky

It must be accepted from now on that Tito, the dictator of Yugoslavia who has taken more than a billion of our dollars, is an ungrateful cur, as they used to say in the dime novels. He bites the hand that gives him the hand-out.

He is now at peace with Soviet Russia, having to all intents and purpose entered the Soviet Universal State. At the next Communist Party Congress in the Kremlin, it is to be expected that Tito, wearing all his medals, will stand on the right of Khrushchev, an enemy of the United States. He will take Chou En-lai's place, now that the Chinese Reds have sided with the Albanians.

Those who continue to believe that the Russians are not making political progress do not quite grasp what Khrushchev's objectives are and how he affects other Soviet nations.

Tito is and has always been a Communist. It has paid him to adopt the attitude of being a national Communist; that is, one who believes in the general principles of Marxism-Leninism but who also holds that this system can be adopted to each country's history and traditions and that it is not necessary to establish a Soviet Universal State.

Holding this view, he formed a separate alliance with Nehru and Nasser and established the doctrine of neutralism that resulted in the Bandung Conference (1955) and which today influences the position of most Asiatic and African countries. Tito, of course, was not present at Bandung but his influence was there.

Assuming that half a loaf is better than none at all, it was State Department policy during the Eisenhower Administration, and it is policy now, but less so than it was then. Tito's policy was as wily as our economic and military assistance. As a result of his neutralistic gambit, Tito got more than a billion dollars from us.

But he has now come out into the open. He is not only a Communist but he is an ally of Khrushchev. It would not at all be astonishing if Tito uses his new relationship to go after Albania, a little Communist country that lies adjacent to his but which is presently more allied to Red China than to Soviet Russia.

This must be understood about the Communist Revolution: it presents several facades. One is the fundamental, ideological Marxist-Leninist position on all phases of life and thought. This possesses the quality of religious ritualism and obedience. This side of Communist life is the same with all Communists and there can be no distinction among them.

However, as this movement operates, it breaks into four groups, the Orthodox Marxists who are represented by the Chinese-Albanian group; the Right deviationists, who used to be represented by Tito; the Orthodox Leninists represented by Khrushchev; and the Stalinists, of whom Molotov is the leader. The Stalinists and Chinese-Albanian group tend to coalesce. Tito has now joined Khrushchev.

The inner politics of the Soviet Universal State are in a constant state of flux. For instance, such satellites as Fidel Castro's Cuba and Cheddi Jagan's British Guiana cannot be readily identified. They will go as the wind blows. Neutrals like Nehru and Nasser are frightened by the developments that must engulf them.

It is not sound to exaggerate the differences among these various groups and personalities; they are all opposed to democracy and capitalism. They all believe that the world — the entire world — must be conquered by Marxism-Leninism; that the mystical, monotheistic religions have run their course, much as Christianity reduced the magnitude of Judaism and totally eliminated Manichaeism.

HRVATSKI POZIV NA POSLANICO SLOVENSKEMU NARODU

Dr. Juraj Krnjević je posvetil svoj uvodnik v Hrvatskem glasu 16. aprila 1962 (Winnipeg, Manitoba) pod naslovom SLOVENCU U GODINI 1962 Poslanici, ki smo jo ponatisnili v 3. številki Slovenske države. Po navodih glavne vsebine poslanice nadaljuje z naslednjim komentarjem:

"Novogodišnja "poslanica" Akcijskoga odbora za nezavisnost Slovenije i popratno pismo su vrlo značajni za situaciju u Sloveniji i slovenskom narodu na početku g. 1962. Posebna je važnost tog akciji, što se tu ne radi o nekoj emigrantskoj politici i emigrantskim nadmudrivanjima nego o akciji izravno u Sloveniji. Snagu samoga pokreta priznali su koncem prošle godine i sami slovenski komunisti u jednoj novinskoj raspravi s beogradskim književnikom D. Čosićem. Odgovarajući Čosiću slovenski komunist Pirjavec je napisao (Borba, 14. XII. 1961): "Okrnjiti nacionalnost — znači okrnjiti čovjekovu ličnost, znači ugrožavati njegovu egzistenciju. Dosljedno i svestrano priznavanje nacije i nacionalnosti znači samo priznavanje cjelovitosti čovjekove ličnosti, znači samo pitanje istinske demokracije i istinske slobode. Povodom pitanja nacije čovjek ne može biti više ili manje uvidjan, više ili manje blagonaklon. Činjenica, koju nazivamo nacija, možemo priznati samo u čitavom

njenom obujmu, podpuno. Tu ne može biti nikakova pogodjanja. Da ne bude zabune, istinski demokratska slobodoljubiva socijalistička je samo ona idejnost, koja među svoja neoporeciva traženja ubraja i apsolutno priznavanje nacije (narodnosti) u čitavom njenom prirod. obujmu. U tom duhu moramo promatrati odnose nacija-država, odnosno u našem slučaju, nacija-republika. Ovdje nije riječ samo o nekakvoj teritorijalnoj autonomiji i zaštiti stanoviti posebnosti. U pitanju je mnogo više, radi se o priznanju i afirmaciji posebnoga organizma, o afirmaciji nacije" — To je jezik kakovim Slovenci nisu prije rata govorili, a ne bi ni drugi Pirjavec danas i pod ondašnjim prilikama tako nastupio, da nema onoga "moćnoga gibanja", o kojem govori novogodišnja "poslanica" "Akcijskoga odbora za nezavisnost Slovenije". "Ja sam još prošle godine upozorio hrv. javnost na temeljito obradnju knjige Slovenca Frana Jeze "Nova tla slovenskoga naroda". Najnoviji događaji potvrđuju i povećavaju važnost onoga, što je Jeza iznio. Sve nam to pokazuje, da Slovenija danas ni iz daleka onakova, kakovu bi ju pak htjeli nama u emigraciji prikazati srbijanski imperialisti i njihovi slovenski prijatelji. London, dne 7. travnja 1962. Dr. Juraj Krnjević".

Za zblizanje med Slovenci in Nemci v Avstriji

Ze večkrat smo z veseljem ugovorili v SD, da se najdejo med Avstrijci osebe in celo ustanove, ki se vsaj mnogo bolj približajo resnici in stvarnosti kot pa večina avstrijske javnosti.

Med te ustanove spada nedvomno na prvo mesta katoliški kulturni tednik Die Furche, ki izhaja na Dunaju 31. marca, t.l. je objavil v svoji 13. številki na straneh 4-5 obsežen članek Ericha Koernerja: UNSER KARRANTANISCHES ERBE (Naša koroška dediščina).

Pisec predlaga na zaključku korake, ki bi jih bilo treba povzeti za izboljšanje razmerja med Slovenci in Nemci v Avstriji:

"Od avstrijske strani bi moral biti nedvomno prvi korak realizacija brez kakršnega koli zavlačevanja še neizpolnjenih pravnih obveznosti, ki izvirajo iz čl. 7 državne pogodbe iz l. 1955.

"Napredni evropski poznavalci državne prava so že davno spoznali, da zgolj ustavna izenačitev pripadnikov manjšine z večinskim narodom nikakor ne zadošča, da bi učinkovito zasedila obstoj majhnih narodnostnih skupin. Tudi s samim "načelom izpovedi" in "pravico staršev" ni mnogo pomagano v času, ko je skoraj vsak državljan izpostavljen bolj ali manj množičnemu političnemu in gospodarskemu pritisku in žal nima, kot pravilo, resnice svobode in s tem svobodne odločanja.

"Ce sprejmemo z Dr. Erichom Mairom iz Južne Tirolske ("Die Psychologie der nationalen Minderheit", 3. Auflage, Innsbruck 1947) tri temeljne možnosti razmerja med državo in manjšino (1. uničenje—iredenta: 2. Libe-

vijo, da omenja njegova knjiga, v kateri piše o ljudeh okoli Staffna, nekatere ne preveč laskave stvari o Hruščevu. Ce je to razlog, zakaj so Džilas zopet zaprti, potem to zelo odkrije, koliko je Jugoslavija neodvisna; gotovo je modro za majhne tirane, da so previdni glede občutljivosti velikih tiranov. Zapor Džilasa pa odkriva tudi mnogo, kako je življenje v Jugoslaviji. Džilas v zaporu govori mnogo glasneje in zgovorneje kot Džilas na svobodi".

Kaj vsebuje knjiga?

Iz predobjave je znanih nekaj citatov iz knjige.

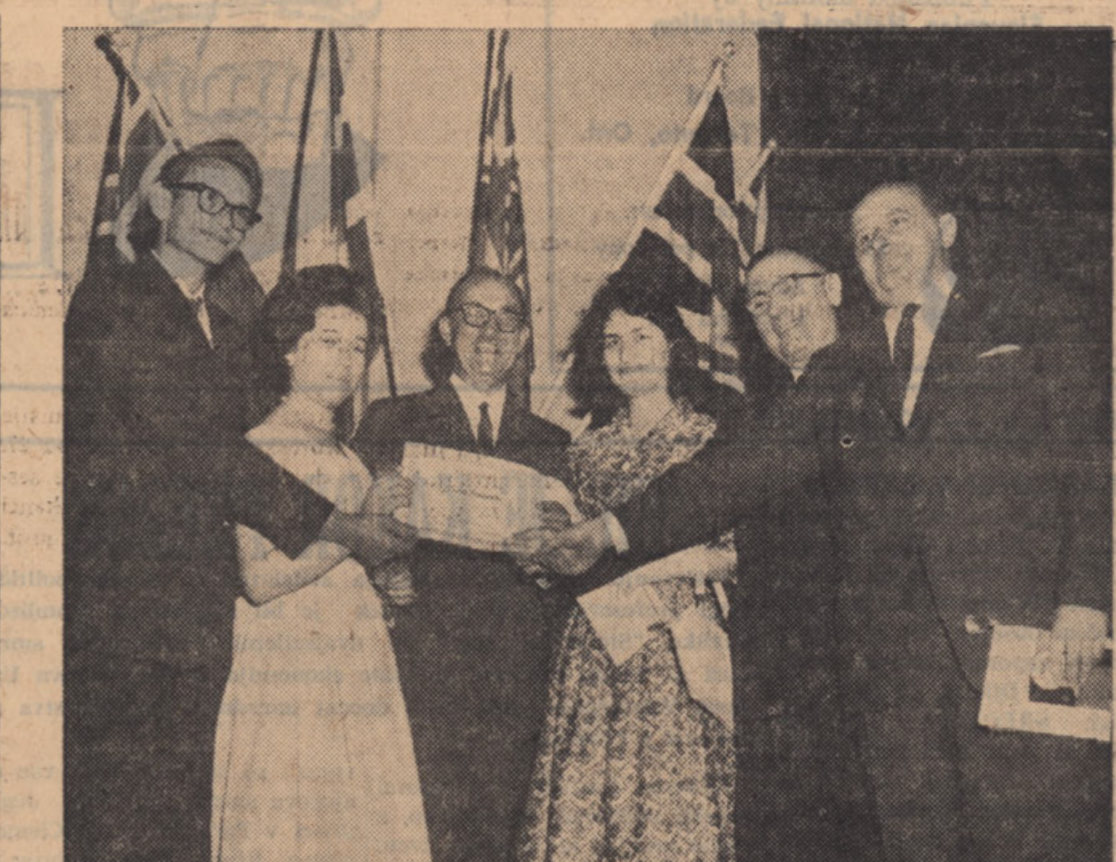
O Stalinu je Džilas zapisal: "Stalinskišče človečskosti in svobode zgodovina ne pozna bolj totamega, bolj brutalnega, bolj činičnega despotata..." kot Stalina. Poznejši komunisti "imajo sami iste lastnosti".

Džilas navaja naslednje Stalinovo izjavo iz l. 1944: "Ta vojna ni kot prejšnje. Kdorkoli zasede ozemlje, mu vsilji svoj družbeni sestav. Vsakdo vsilji svoj lastni sestav tako daleč, kakor daleč seže njegova vojska. Drugače niti biti ne more".

L. 1948 je Stalin izjavil: "Zapad bo napravil Zapadno Nemčijo kot svojo last, in mi bomo spreminili Vzhodno Nemčijo v svojo državo". Stalin je tudi napovedal, da si bo Zapadna Nemčija kmalu opomogla. "Vojne bo kmalu konec. Mi si bomo opomogli v 15 do 20 letih in potem se je bomo znova lotili".

Po ostri reakciji The New York Timesa, ki je protestiral proti zahtevi založnika, naj vrne knjigo, ki jo je dobil v predhodno oceno, ko se knjiga ni bila v prodaji, je založba objavila, da je knjiga že v tisku in da bo izšla 25. maja. Založnik Jovanovič je tudi izjavil, da je založba pripravljena dovoliti prevode v druge jezike.

The New York Times se je posebejo razburil, da je založnik zahteval vrnitev knjige po obisku zastopnika jugoslovanskega informacijskega urada in je postavil javno vprašanje: Ali sme tuja država v tem primeru komunistična Jugoslavija ki živi v velikih meri od ameriške pomoči doseči s pritiskom v Združenih državah, kjer je priznana svoboda tiska, da ne pride v prodajo knjiga, ki utegne postati važen zgodovinski dokument?

IZPLACA SE VAM UCENJE ANGLESCINE Najboljši učenci v razredih za angleščino in državljanstvo so dobili letos 23. maja v mestni hiši v Torontu nagrade, ki jih je poklonila družba John Labatt & Co. Ltd. Nagrade (knjige, denar in 5 "scholarships") je podelil pokrajinski tajnik in minister za državljanstvo g. John Yaremko. Q.C. Na sliki so z leve na desno Peter Garrels, Elisabete Gomes (g. John Yaremko), Liana Tramontin, Bela Karoly, Erich Kalmar. Za informacije o angleških tečajih kličite telefonsko številko 365-2285 - Toronto.

ralnost — lojalnost, 3. pospeševanje—navezenost), smo na Koroškem še dolgo pot oddaljeni od zaželenega cilja, da bi s pristnim pospeševanjem slovenske narodne skupine dosegli njeno odkritosrčno navezanost na avstrijsko republiko!

"Nekateri ukrepi bi mogli pomagati dosegiti tega cilja, ne da bi povzročili kakršno koli škodo za večino Korošcev (prebivalec Burgenlanda): uradne izjave zvezne vlade in prizadetih deželnih vlad, da priznanje k slovenski (hrvatski itd) narodni skupini, prijava k dvojezičnemu pouku itd. nikakor ne nasprotujejo državnim interesom in da vsaka nasprotna propaganda (nemskonacionalna) ne uživa nikake uradne podpore, vzgoja avstrijske mladine k narodni strpnosti in k sprejemljivosti za

enakovredno kulturo in pravice narodnih manjšin zlasti z uvedbo slovenskega (hrvatskega itd.) jezika kot drugega obveznega tujega jezika na vseh srednjih šolah Koroške (Burgenlanda).

"Od naših slovenskih sodržavljanov pa smemo pričakovati, da bodo odkrito priznali, kar so doslej dosegli (n. pr. ustanovitev lastne državne srednje šole za Slovence v Celovcu, redne konference za stik z zunanjim ministrom, popolno svobodo v političnem, publicističnem, kulturnem in gospodarskem udejstvanju, svobodno zvezo z mejstvom) ter bodo pomagali postopno odpraviti odpor, ki tu in tam obstoja.

"Skupna koroška dediščina nam Avstrijcem dolžnost,

da premagamo zadnje ostanke nesmiselne nemskonacionalne "domneve nadrednosti" ter priznamo koroške Slovence kot dani most med obema narodoma. Ti pa bodo odstranili "kompleks poraza", ki ga še sem in tje najdemo, vzdrževali bodo tesne zveze s svojimi jezikovnimi sorodniki v Jugoslaviji, Italiji in na Madžarskem kar naravno delajo tudi prevajalci Južne Tirolske do Avstrije) ter priznavali lojalno pripadnost koroški domovini in naši skupni državi, republiki Avstriji!

"Bodočnost in rešitev našega demokratičnega sveta ni danes več v popolnoma zastarelih nacionalizmih, marveč v prijateljskem zblizanju vseh narodov brez ozira na to, kaki rasi pripadajo ali kakšen jezik govorijo!

KNJIGE in REVIVJE

Ludvik Vrtičič, MARXIST-LENINIST LITERATURE IN JUGOSLAVIA (1945-1959); v Sovietica, Studies in Soviet Thought I, 1961, str. 111-119. Institut za Vzhodno-evropske študije vseučilišča Fribourg v Švici izdaja pod uredništvom profesorja Joseph M. Bochenskega, avtorja več knjig o komunizmu, zbirko Sovietica. L. 1961 so izdali knjigo Studies in Soviet Thought kot monografije, toda med tem so se odločili, da bodo izdajali od letos naprej pod tem naslovom četrtletno revijo (Tiskajo jo pri D. Reidel Publishing Co, Dordrecht-Holland in stane letno 40 f ali 11,25\$—4 zvezki v obsegu ca 320 strani vsak; tam se revija tudi narača). V prvi številki je objavljen članek mladega slovenskega sodelavca Instituta Ludvika Vrtičiča, ki je pred leti pobegnil iz Slovenije in študira v Švici za doktorat. V isti zbirki Sovietica je v tisku trenutno tudi njegova knjiga v nemščini: Einfeldung in den Jugoslawischen Maxxismus—Leninismus, ki bo obsegala kakih 150 strani. V tem pregledu načena Vrtičnik zanimivo vprašanje, ki ga bo verjetno obravnaval v knjigi: razvoj marksizma v Jugoslaviji je bil relativno zelo neodvisen od razvoja v Sovjetski zvezi tudi pred zunanjim političnim prelomom s Svojetji. Na drugi strani pa poroča, da so bila Stalina dela objavljena še vse v letu 1950, dve leti po prelomu. Do neke mere je to razumljivo, ker so verjetno vsaj prevajalci pritiskali, da so bili njihovi napor pri prevajanju javno priznani. Bibliografija Jugoslavije, ki je bila izdana l. 1950, je končno "degradirala" Stalina iz vrste klasikov v vrsto "dela ostalih avtorjev" Članek prinaša prikaz organizacije študija na filozofskem področju v Jugoslaviji ter pregled objavljenih del, prevodov in izvirnih. Za dobo od 1950-1957 prinaša tudi število člankov, za ostalo dobo pa ni imel podatkov. V celotni

periodi so objavili v Jugoslaviji kot prevoke 334 komunističnih klasikov, 55 del iz Sovjetske zveze, 14 mark sističnih del iz drugih držav in 54 drugih avtorjev. Izvirna literature obsega 152 knjig in 583 člankov v revijah ter 535 v časopisih.

"Ukvarjanje s Prežihom"

Ivan Potrč je objavil v Naših razgledih 24. februarja 1962 pod gornjim naslovom naslednje misli po obnem zboru Društva slovenskih književnikov: "Prišli so v vrsti, posedli so svojo vrsto, ter molče poslušali nekaj, za kar so že vnaprej vedeli, da bodo birokratska poročila. Ta birokratski odbor, v katerem njih ni bilo (kandidaturo njihovega kandidata ja lani propadla), je poročal o skrbi družbe za strehe literatov, tudi za njihove strehe, kar jim pa ni bilo po volji; kajti družba je dolžna zidati stanovanja njim, ki so osveščeno in formirano telo v neki na zunaj socialistično pobarvani družbi, dejansko pa v amorfem skupku ljudi. Takšna amorfna masa je bila zanje tudi skupščina literatov, ki je zasedala. Zbrali so se ljudje, ki so se po svoje prebijali skozi življenje ter upali po svoje misliti in po svoje odločati, skratka po svoje govoriti, nekonformistično; oni pa, kakor se je zadelo, kakor da so ta stadij že zdavnaj preživeli, vsaj osveščeni in formirani med njimi in s svojim pisanjem uredništvu se—vselej za sodniki tega, kar je ta amorfna masa literarnih, predhodnikov počenjala, sodniki njihove revolucije in njihovega pisanja, predvsem pa njihove revolucije. Ves čas se je čutilo, kar vrta misli: Mi smo, eksistiramo, briga nas amorfna masa, smo za demokracijo, ker je zlad za rotacijo, smo za vse, kar nam lahko pomaga pri uresničevanju naših zamisli. "A te zamisli?"

"Povedali so marikaj, pripovedovali so primsiljeno in brezobsebnost, povedali tudi to: "Mi-

slimo, da bi lahko imelo društvo književnikov vsekar bolj funkcionalne naloge, se pravi, da bi moralo spraviti v svet poprej našo dužbeno angažirano literaturo, kakor pa da se ukvarja s plasiranjem pisanja Prežihovega Voranca v svet".

"Fant je govoril mirno, kakor da ni zrastlel med nami, pojasnjeval je svoje zamisli—mene pa je zazebllo. "Se so govorili, zatem pa vstali in odšli, v vrsti—ko zaprisežena in monolitna falanga, katera vodi ve, kaj hoče, zakaj jo potrebuje".

Avguštin Horvat, NA PRAVO

POT, Knjižice št. 20, Trst 1961. Znamo sodelavce Družabne pravde v Buenos Airesu je napisal za knjižno zbirko Knjižice (Marijanišče, Opčine, cena 50 lir) kratak oris desetih sodobnih družbenih vprašanj in pokazal pravo pot v luči krščanske nauka. Sodobna družbena vprašanja, ki jih avtor obravnava, so: Vprašanje vere in nevere, Vprašanje prebivalstva, Zakon in družina, Kontrola in omejevanje rojstev, Pravica in dolžnost vzgoje, Delo, Gospodarstvo, Vojna in mir, Mednarodno življenje ter Družbeni problemi Cerkve.

Ze navedba naslovov nakazuje, da se je mogel avtor na 36 straneh žepne izdaje le na kratko dotakniti vsakega teh vprašanj, katerim so mnogi pisci posvetili mnogo debelih knjig. Toda to je tudi namen Knjižic: Podati kratko orientacijo ljudem, ki nimajo možnosti za podrobnejši študij, od katerih pa zateva vsakovredno življenje tak ali drugačen odgovor. V tem okviru je pisec opravil svojo nalogo zelo dobro.

• The Canadian Federation of Agriculture je predložila Kraljevski komisiji za zdravstvene služnosti načrt, po katerem bi mogli tudi najrevnejši sloji uživati bolniško in zdravstveno oskrbo. Predlog izhaja iz predpostavke, da ima vsak član družbe pravico do najboljših možnih bolniške in zdravniške oskrbe, ne da bi moral zaradi tega zaiti v finančne težave.

From: Andy Thompson, Ethnic Groups Liaison Officer, National Liberal Federation of Canada, Toronto 4, Ont. LE 2-2552 1052 Blood St. W.

"MIR IN SVOBODA"

Lester B. Pearson

(A.T.) 18. junija bodo Kanadčani volili na voliščih v svoji soseščini.

Na osnovah udeležbe na prejšnjih volitvah sklepamo, da bo 80 odstotkov kanadčanov z volitvami odločalo, kakšno vlado bomo imeli.

Ta demokratična borba z volilnimi listki in ne s streli, je najvišji preizkus zrelosti in svobode v naši demokraciji. Opazovana je iz različnih interesnih področij, s cinizmom in z zavistjo v drugih predelih sveta.

To zato, ker je svet danes v borbi med krščansko moralno in brezbožnim materializmom, med svobodo in suženstvom. Ta borba na življenje in smrt med dvema sistemoma človeške družbe in dveh načinov vrednotenja, ima sedaj še večji odziv na borbo kot kdajkoli, ker je zbudila milijone v Aziji in Afriki, ki stoje na razpotju v bodočnost.

Če bi Kanadčani volili brez premisleka, ali da sploh ne bi volili, zavračajo s tem svobodo v očeh vsega sveta, če pa volijo po treznem predvaru, in vedo za kaj se odločijo, potem je demokracija spet zadobila v svoji moči.

Obstojajo ljudje, ki izjavljajo, da ljudje ne marajo odločati v

Konga. Omenil je ob koncu, da se naj "Glas Kanade" (Radijske oddaje), namenjene preko želez- zaveze) slišijo povsod v jeziku naroda, kateremu so namen- jene.

javnih zadevah ter da bodo celo s svobodnimi volitvami sčasoma predali svojo dolžnost in odgovornost v popolno oblast vlade. Toda tega ne verjamem! Spet drugi pravijo, da propagandni stroji in pritisk v naši moderni družbi naredi volitve nerese in neinteligentne. Cinizem, pravijo povzroči, da nihče več pravilno ne presoja položaja, ter da so državljani na milost in nemilost predani demagogom in njihovim krilaticam. Toda ne verjamem, da bi tudi najglasnejši "Hura" najglasnejšega politika zamoril in zvednil naravno inteligenco ljudstva. Mislim, da je globoko znanje v sodbi ljudi. Ti PRAV ZARES primerjajo obljube in delo političnih strank.

Moč naše demokracije leži v možnosti, da lahko vse politične stranke pokažejo svoje delo ter ga predložijo v presojo volilcev.

Zato, da se zadobi taka možnost predložitve, dobi vodja lojalne opozicije plačo od "Krone" — za svoje delo, za konstruktivno kritiko vlade in da predloži nasprotne predloge in končno tudi, da sestavi novo vlado, če so mu volilci pri volitvah dali mandat.

Ali si je možno predstavljati bolj točno sliko razlike med demokracijo in parlamentarna svoboda ne eni strani in despot- skim komunističnim sistemom na drugi.

Komunistični diktatorji ne morejo dopustiti svobodne kritike v območju svojega vladanja. Vedno so se bali in so nasprotovali učinku obsodbe njihovega brezobzirnega dela po mednarodni vesti in mednarodni volji.

Kanadski predstavniki v Zdru- ženih narodih niso nikoli izgubili prilike za obsodbo Sovjetskega imperializma.

Od mojega prvega govora pred svetovnim forumom, sem stalno obsojal suženski sistem v Sovjetskem imperiju, ki si je priključil 179.000 kvadratnih milj ozemlja in brezobzirno zatrl narodno in osebno svobodo.

Od mojega prvega govora nap- red v predstaviteljski zborici sem vedno zagovarjal skupni nastop proti imperialistično-komunistični agresiji.

Toda še tako mogočni govori proti tej nevarnosti naše svobo- de lahko naredijo samo malo. Skupni nastop, kot je na primer nastanek NATO-in skupna vo- jaška akcija, kot smo jo imeli v Koreji nasproti komunističnemu napadu, lahko nadomesti besede. Toda nevarnost komunizma ni samo vojaška. Močan in pozitiven nastop Kanade v ekonom- kem pogledu in politično sodelo- vanje svobodnih narodov, iz bo- ljšanje našega socialnega in ek- onomskega sistema, so tudi pot- rebni koraki, ki so potrebni v "hladni" vojni.

Sam, kot tudi drugi kanadski predstavniki, ki so poizkušali skupno obsoditi tiranijo z delom za ustanovitev skupnega nastopa v obrambo miru, so postali tarča komunističnega kolosa. Moja knjiga "Demokracija v svetovni politiki" (Democracy in World Politics) je prepovedana in z "Veto" glasom je v letih 1946 in 1953 Sovjetska Zveza sama pre- prečila, da bi bil postavljen za Glavnega tajnika Združenih Na- rodov. Tisk in njihovi govorniki so me umazali, ker komunistični diktatorji ne prenesejo kritike. Njihov trik zavijanja besed in teksta in napačen prikaz resnice in vesbine ne moreta zvesti ljudi. Pravico do umestne kritike goje vsi dobromisleči, in še tak pritisk nas ne bo prestrašil, da bi jo opustili. Z mnogimi drugi- mi Kanadčani sem nasprotoval v dveh vojnah in v miru napa- dalcem, ki so nas hoteli oropati te svobode.

Z drugimi Kanadčani sem pri- pravljen ponovno nasprotovati napadu, naj bo cena kakršnakoli, če je potrebno, da zavarujemo našo svobodo.

Mir brez svobode je absurd! Ko je svoboda izgubljena v kate- rekoli državi, pride mir v nenar- nosti v vsaki državi. Verige, ki usuznujejo ljudi, bodo nekoč zlomljene in pretrgane; verige novega in nadležnega imperia- lizma komunistične tiranije. Mi moramo zavezati in uničiti te ne- varne sile; toda to na tak način, da pri tem ne uničimo sveta, na

Sodelavci in uredniki etničnih časopisov — med njimi tudi zastopnik S.D. — v družbi g. J. Bassetta, zveznega kandidata konzervativne stranke v Spadina okrožja ob priliki novinarske konference v Torontu, ki jo je imel, ko je začel s kampanjo za svojo izvolitev. G. J. Bassett je lastnik toront- skega dnevnika "Toronto Telegram".

VI

LAHKO POMAGATE K IZPREMEMBI VAŠE DOMOVINE V BODOČNOSTI. NAJBOLJŠA OBRAMBA DEMOKRACIJE JE MOČNA IN NAPREDNA KANADA

Pod sedanjost vlado:

- 415.000 kanadčanov je povprečno vsaki dan brezposelnih sem od 1957 leta;
- V 1961 je zapustilo več ljudi Kanado, kot pa se jih je priselilo;
- Nimamo določene zastave ali državne himne;
- Nimamo zdravstvenega zavarovanja;
- Imamo zapleteno in nasprotujoče si vladno vodstvo na področju obrambe in zunanjih zadev.

Liberalci hočejo delavnost da zagotove:

- Polno zaposlitev, enake možnosti za delo, pravično plačo in delavne pogoje;
- Pametne vselitvene ukrepe, da se združijo družine, ki so razdvojene;
- Nadaljevanje obsodbe Sovjetskega imperializma, kot je bilo to dosedaj po vseh kanadskih zastopnikih pri Združenih narodih;
- Ohranjanje in razširitev miru in svobode v svetu s pomočjo skupnih zvez in gospodar- skega sodelovanja v svobodnem svetu.

Za svetlejšo bodočnost -- glasuj 18. junija -- za Liberalce

From: Kjell J. Anderson, Metro organizer for Progressive Conservative party, 306 National Bldg., 347 Bay St. Toronto, EM. 4-6425.

Protikomunistična resolucija v Združenih narodih

(KA) Ministerski predsednik g. Diefenbaker je imel 22. maja novinarsko konferenco v Royal York hotelu. Posebnost nje je bila, da se je udeležilo veliko število urednikov etničnih časopisov, ki so prav tako, kot dopisniki angleškega tiska, lahko postavljali vprašanja ministerskemu predsedniku. Polovica vprašanj je prišla prav od urednikov etničnih listov. To ponovno dokazuje, koliko je ležeče ministerskemu predsedniku na- zem, da ne bi čit- kajler diskri- minacije.

Predsednik vlade je govoril o

svojih obljubah in v kolikor se jih že izpolnili, in kako se je .se izvajalo. Med drugim se je tudi dotaknil sovjetskega imperia- lizma in kolonializma. Deljal je, da bo Kanada pri prihodnjem zasedanju ZN predložila resolu- cijo, ki bo obsodila sovjetski kolonializem. Za tako resolucijo pa je potrebna podpora drugih narodov.

Nadalje je govoril o zakonu pravic ("Bill of Rights"), ki nosijo s sebi silo, ki zagotavlja osnovne svoboščine na področ- jih prava, ki zadevajo območja zvezne vlade.

Dotaknil se je madžarskih be- guncev ter izrazil skrb o dogodi- kih v Hong-Kongu. Dejal je, da Kanada ne bo samo sprejela gotovo število beguncev, ampak, da bo pomagala tudi s hrano in drugo pomočjo za osebe, ki so se zatekle na področje Hong-

Progresivno-Konzervativna stranka Kanade

MOJIM PRIJATELJEM

"SLOVENSKE DRŽAVE"

Prepričan sem, da z Vašo

pomočjo in s skupnim delom,

kakor je bilo to v preteklosti,

lahko dosežemo ŠE večji napredek in

blagostanje v bodočnosti.

JOHN DIEFENBAKER

MOŽ ZA VSO KANADO

